

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theophili Bernardini E Societate Iesv De Religiosæ Perseverantiae Præsidiis Libri XI. ...

Bernardin, Théophile

Antverpiae, 1622

10. Cui maximè obseruanda, quæ proximè dicta.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47032](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47032)

simæ caritatis anno quinto, maturatos & egregiè præforinatos fructus vbertim æternitati sacrabit, & ad horrea diuina transmittet. Audiant igitur hoc viri sancti monitum, quicumque non inutilem operam nauare cupiunt, timentque ne ritè, & vt vnde cumque oportuit, ex vera virtute factorum vacui, ab hac vitæ statione decedant.

Finem huic articulo imponam, si verba Gersonis, licet incomtiora subtexuero: sunt enim & significantia in primis, & quæ in veram huius rei originem digigitum intendant. Is igitur de illis agens qui ad varia munia quasi zelo permoti adspirant, ita scribit; *Si consideret vehementer & acriter homo, quod nihil de se possit humana industria, pro salute, pro eruditione, pro correctione hominum, ita vt vbi plus ali-* lib. de per-
fect. cordis.
quando proficere crediderit, ibidem non prodesse sed obesse frequenter reperiatur, quia peruersi difficile corriguntur, & stultorum insinuitus est numerus: mirabitur profectò stoliditatem humana presumptionis, non expectant is vt vocetur; nec vocari satis esset, nisi simul cogere-
tur. Quo pacto cogere-
tur? per auctoritatem, & legem, vel Dei reuelantis, vel Prælati mit-
tentis, vel vrgentis, vel inexcusabilis necessitatis. Deinde aliquanto post addit, Tu qui ti-
mes de absensione talenti, qui dum tibi vacas dicis, Vt quid perditio hac: exerce potissi-
mum tui cordis talentum: fac omnibus de illo seruitium. Sit in eo prædicatio tua, sit commo-
nitio, sit eleemosyna distributio, sit hospitale miserorum omnium. Quo pacto dices: oran-
do in qualibet & pro qualibet aduersitate proximorum, pro sua eruditione, castigatione,
consolatione, patientia, cibo, potu, veste, sanitate. Sciet pater omnium Deus, & volet desi-
derium pauperis exaudire, & preparationem eorum audiet auris sua. Ita Gerson, volun-
tate, deliderijs, crebraque apud Deum interpellatione, id omne perfici posse iu-
dicans, quod multo labore & anxijis curis promoueretur: non quod has impro-
bet, solique animi votis cuncta peragi oportere putet, sed quod à tranquillitate
mentis, ad multiplicem rerum procuracionem, non existimet tutum esse suæ
ipsius, sed solius Dei auctoritate transire.

CAPVT X.

Cui potissimè sint obseruanda iam dicta.

Meminerit credo Lector, hæc à me ijs maximè scribi qui primum vitæ per-
fectionis tirocinium ponunt, quos Nouitios Religiosæ familiæ inscri-
bunt, nomine, opinione mea, neque incommodo, neque peregrino: si enim Iu-
reconfulti mancipia nouitia dicunt, qui seruitutem seruire incipiunt, quidni li-
ceat sic eos nuncupare, qui diuinis obsequijs se totos recentius addixerunt?

Tironibus igitur & Nouitijis nostris omnino cauendum est, ne prius in are-

Yyy

tiam

nam pugnaturi prodeant, quàm virtutum clypeo & thorace, cunctoque armorum apparatu non tantum probè instructi, sed & armorum singulorum usum, hostiumque versutias egregiè calleant.

Credant, si rariores impugnantis demonis insultus, pacatamque non recalcitrantis naturæ obsequentiam sentiunt, aliorum se societate defendi, occasione amotis in tranquillo nauigare, atque singularem Dei boni providentiam, ab infirmis grauiora bella remouere: sibi verò nequaquam prædant, intra sua se munimenta contineant, eruptiones in hostem, nonnisi obedientiæ classico insonante tentent, ac Romani instar militis confestim ut receptui canetur, districtum, iamque vibrato ictu feriturum, vagina recondant ensem: ne seorsim solitarij vagentur, non rarò victor palabundus, hosti victo præda fuit: libentiùs versentur in hibernis, vbi non corpora, sed erent animum. Spiritualem edoceri militiam, eamque probè callere, res est haud vnus alteriusue anni. O quoties post seros annos, prima tironij tempora, molles committendo bono semini sulcos, & secura otia suspirabunt!

Ne tamen ignauiter torpescant, sed quasi leunculi, & aquilarum pulli lambendo sanguini assuescant, non numquam frumentatum emittuntur, & ad prædas è proximo captandas vel subitatio impetu, vel etiam veterano adiuncto præsidio prodeunt. Vidit enim vir sapientissimus Ignatiùs, ab ipsis rei cuiusque primordijs, eos esse flexus, vires, conformationemque tribuendam, quæ ad functionem propriam esse iudicetur aptissima: ita in herbis ab ipso primo germine, & in animantium singularum pullis, futuri languoris, aut roboris indolem statim videas, eundemque equi pullum aliter aratro, aliter cursui & bello condetefacere conuenit: superando terrori, audaciæque spirandæ sensim aptatur, qui enim eius vsus foret si tumultuoso clamore trepidaret, paueret armatos, clangore tubæ terretur, fumo sonituque fugaretur? ita fieret nisi paulatim contemnendis istis assuesceret.

Eam ergo moderationem, seu temperationem in tironibus efformandis adhiberi voluit Ignatiùs, ut neque perpetuò in umbra desidentes delicatuli quidam, pulueris & Solis impatientes forent, neque grauioribus temereque properatis certaminibus nouitias vires, priusquam adoleuissent, obruerent. Quæ primo statim ingressu, sibi ipsis, Deo que soli seridè & contentè vacarent præcepit, ut primi roboris, Religiosi que quo sustentarentur instituti vitales succos auidius haurirent: inde verò varijs domi forisque periculationibus, voluit eorum vel durari patientiam, vel industriam exacui, non tantum ut cuiusmodi essent probarentur, sed etiam, ut ad varios casus, nec imparati & aptiores recederent: ita tamen, ut subinde ex intervallo ad longiorem quietem redeant, iterumque & sapiùs & contentiùs, perfectioni suæ se totos reddant, seridèque

postquam suarum virtutum experimentum coeperint, viderintque quam multa etiamnum sibi desint; qua parte sint imbecilliores, vbi restaurandum, vbi firmandum, quidue potissime sit ad discendum diligentius inspiciant, & verò penitus perspectum habeant, cuiusmodi, quibus difficultatibus obsepto, quæ animi præsidia exigenti instituto nomen inscripserint; cumque à bene semel, auctore Deo, coeptis resilire nolint, eos virtutum comæatus, atque gratiæ præsidia & ornamenta comparent, quibus nec indecorè, nec indignè tali familiæ accenseri, & eiusmodi vitæ institutum profiteri possint.

Hæc autem cum ad humanæ naturæ modum accommodatissime, & ad res ipsas prudentissime sint statuta, restat vt ad quos ea spectant, eò quoque quantum dabitur colliment. Quod, vt opinor, fiet si ipsimet Nouitij, memores ad eam se accessisse viuendi rationem, quæ actione pariter & contemplatione miscetur, interdum que, vt ferunt tempora, sic vtraque miscetur, vt parte altera exuberante, tota videatur vnus; ad vtramque se rum voluntate, tum facultate ita reddere contentur expeditos, vt dum vni potissime addiuntur, alteram etiam simul si licet retineant, sin minus; ab altera certè non abhorreant, totosque se ad quamuis earum, & ad quantumcumque tempus, pacatissima mentis tranquillitate Superiori relinquunt.

Magnum hoc est, quòdque paci & perfectioni, an perseverantiæ magis necessarium sit, vehementer dubitem: ideoque dilucidius explicare tentabo.

Duo ferè hominum genera passim reperiuntur; tertium est rarius. Eorum verò primum est, qui natura sunt ita comparati, vt sensu, & ijs quæ in sensum incurrun, plurimum ducantur, societate delectentur, agendo enitescant, varietate gaudeant, solitudine contrahantur, quiete sordescant, in vno eodemque perseverare fastidiant: ingenium ijs est versatile, varia respectans, humani conuictus & colloquiorum avidum, rumorum & laudum sitiens, mediocri rerum cognitione contentum, longioris otij impatiens, secum non habitans, sed ad externa profusum: itaque illos videas, si quando à negotijs feriantur, non ad studia, non ad orationem, non ad exercitationes animi se conferre; graua illa & penitus insauia desipiunt; sed ad pictorum, fabricorum, agricolarum, & id genus oblectamenta confugiunt, vt animi, otio suo vti nescientis, graue tedium leuare possint.

Alterum genus est eorum, qui præfractiore & seueriore ingenio sunt præditi, solitariæ vitæ amantes, fugientes hominum, ad silentium, ad otia suspirantes, turbarum & negotiorum impatientes, suorum retinentissimi iudiciorum, coeptis pertinaciter insistentes, in studia, in literas, atque (si sanctiora respexerint) in orationem & contemplationem indefessa contentione incumbere promptissimi.

Pauciores reperiuntur eiusmodi, qui ad vtrumque horum non tantum per-

æquè sint idonei, sed etiam æquè propensi, ac demum, quod etiam addendum est, qui cum in alteram se partem dediderint, non sic ad inchoata rapiantur, ut neque auelli possint, & alia cuncta fastidiant. Equidem cum in eos incidens, qui belli pacisque artibus pariter clarere queant; qui domi, forisque; manu, & consilio; actione, & oratione; agendo, & otio; parendo, & imperando, tranquillæ perfectæque vitæ numeros expleant, ne dubites quin hi ad Religionis mixtæ formam apti nati que sint: omninoque beati sunt, ad illam si se vniquam contulerint. reperient enim, vnde summa cum tranquillitate, liquidissimis animi voluptatibus perfrui, fastidioque iucunda alternatione semoto, omnigenis virtutibus, tam actionis, quam contemplationis, animum exornare contendant; semperque (quod iucundissimum est) scientiam experientia, experientiam scientia condiant.

Tam verò, quia naturæ propensiones, & quasi insitas gustationum animi voluptates, optare magis, quam indere, sed inditis tamen ritè uti, easque & corrigere & perficere nostrum est; Nouitios oportet utramque & agendi & contemplandi facultatem accuratiùs edoceri, earumque altera si careant, profectò Societati nostræ, & sibi ipsis graues inutilesque sunt futuri; ac denique vel non perseuerabunt, vel cædio plurimo & imperfectionibus varijs obruentur.

Et quidem si ab æquilibrio recedatur, (quamquam an vel sic recedatur non immeritò quæri potest) ad orationem & contemplationem paulò pronius, & propè dixero ardentius ferri conuenit. Est enim hæc suapte natura nobilior, minus ad vitia exposita, cuius panè loco & tempori opportuna, solatium in aduersis, moderamen in secundis, in arduis auxilium, in periculis præsidium, actionis vigor, animi salus. Sentiet quiuis ut volet, me certè eorum subit Religiosorum miseratio, qui se totos ad externa profundunt, secum & cum Deo versari, domo contineri, ignotos alicubi versari, abstinere publico, nullos domi forisque familiares habere, instar Babylonicæ captiuitatis, vitæque non vitalis exilium. Quid enim, si rerum eæ vicissitudines occurrerint, & verò ut occurrant providebit affectionum prauarum osor & excussor acerrimus Deus: sed si occurrerint eæ vicissitudines, ut ab omni omnino occupatione, hominumque familiaritate remoueantur, quid miseris fiet? esse sine delectatione anima non potest, bene dixit quidam; studijs, oratione, Deo delectari non possunt, amicorum oblectamenta tolluntur, quonam ergo se vertent? an ad inanes querimonias, obmurmurationes, carnis delicias, & consilia pessima? an ignauæ, quod proximum est, se tristitiæ tradent exedendos? At verò qui orationi, meditationi addictus esse didicisset, in magni beneficijs loco reponeret, quòd siue Præpositorum voluntate, siue corporis infirmitate, siue cuiuspiam (id si velis) calumniosa inuidia, siue quo alio casu, ab infimis & procreatis, ad summum omnium creatorem Deum se conferre, felici necessitate cogereetur. Hic tranquillam ab

omnia statione portum, iucundum à dolore solatium, à timore securitatem, ab inconstantia firmitatem, à tumultu tranquillitatem, à perturbationum nubilo serenitatem reperisse letabitur.

Hoc sacrum orationis tabernaculum adire frequenter, ad illud instar Moy-
sis, à tumultu sæculi, familiariter ingredi, diuque in eo perseverare discat Noui-
tij, idque cum didicerint, non minimum perseverantiæ suæ, perfectæque in
Religione vitæ fundamentum posuisse se credant. Verùm ita demum, vt etiam
obedienciæ classico vocante, arma expedire, vibrare gladios, iritare pugnam,
prælia cedere sint parati, & ad omnem imperantis nutum quavis in statione per-
seuerent, fortiterque gerendis rebus intenti, ita suo munere ad vnius Dei glo-
riam defungantur, vt nusquam ad alia respectantes, eodem in vestigio immori
statuant, id vnum sibi ad salutem certius & gloriosius credentes quod à Supe-
riorum voluntate purius & sincerius, nulla cuiusquam interpellatione mana-
uerit.

Cùm autem ad aliorum salutem promouendam varias artes esse superius di-
ctum sit, idque fieri exemplo, oratione, & actione ad hoc destinata; duobus
prioribus, quiuis, quantum in se est, aliorum vtilitati seruire debet, at verò a-
ctiones eas solas, earumque illa sola munera (quando maximè honoratiora vi-
debuntur) amplecti quemque oportere, ad quæ Superiorum auctoritas, & Dei
voluntas vocat. Oratione ad Deum facta, rectis vitæ exemplis, occasione pij col-
loquij, vtilis monitionis, vel fortuitæ eruditionis alteri prodesse, recta consule-
re, ad meliora prouocare, à prauis detertere, nemo est qui conari non debeat, id-
que si casu & vt fors tulerit fiat, planè cuiusuis est: at verò se totum, suasque ope-
ras & studia, vitæque rationes aliorum salutis curandæ, perfectionique promo-
uendæ dicare, ac interdum (quod est eorum qui præsunt) etiam ob aliorum sa-
lutem aut perniciem reddendæ rationi obnoxium fieri, profectò neque cuius-
uis est, & sedulo sanctarum virtutum studio, robur est comparandum.

Quoniam autem ad aliorum salutem, Dei que amplificandam gloriam, So-
cietatem excitatam esse diximus, omnibusque qui in ea sunt ad id esse colliman-
dum; opportunum hinc fuerit paucis attigisse quales eos esse oporteat qui in alio-
rum salutem incumbunt, vt hinc videant quàm conueniat Nouitios, qui
tantæ militiæ nomen inscribunt.